

Vrhovno sodišče je s sklepom od 16. marca 1909 R VI 68/9 ugodilo revizijskemu rekuru *A* in glede roku za izročitev obnovilo prvosodni sklep.

Razlogi.

Roditelji so po §-u 1220 o. d. z. dolžni svojim hčeram, ko se omože, dati primerno doto. Terjatev, da se izplača dota, ki naj olajša potreščino, združeno z zakonom (§ 1218 o. d. z.), zapade torej ob sklenitvi zakona. Tako je tudi *B* zavezana, da brez odloga izroči svoji hčeri sodno določeno doto v znesku 3000 K, in ni moči ozirati se na njeno trditev, češ, da tačas ne more dote izplačati, ker največji del njenega premoženja je terjatev nasproti sinu v znesku 10.000 K, katera se jej po pogodbi šele plača le proti šestmesečni odpovedi. Saj je *B* vedela, da se njena hči omoži, in sama zakrivila svoj položaj, ko je izročila posestvo svojemu sinu. Sicer pa lahko svojo terjatev pr. 10.000 K naprej zastavi in si tako preskrbi potrebni denar. Rok 14 dnij, ki ga je določilo sodišče za izročitev dote, ustreza torej zakonu in okolnostim slučaja.

U.

LISTEK.

Večniki; mari — sosodniki?

Čestiti g. sotrudnik dr. Fr. M. prevaja v št. 1. let. »Slov. Pr.« nemški terminus »Schöffe« z besedo »sosodnik«. Podpisani sem že opetovano rabil za ta pojem »večnik«, za »Schöffengericht« pa »veča«. Kaj naj obvelja?

Pristnega slovenskega izraza, ki bi ustrezal popolnem pojmu »Schöffe« in bi se tudi slovenskemu govoru dobro prikladal, nimamo. Domneva se sicer lahko, da so razni Skapini, Skopini (in slični v tržaški okolici) potomci kakega krajnega sodnika, katerega je ljudstvo imenovalo po italijanski šegi — skabina. Tako so imenovali Italijani v srednjem veku sodnike, ki jih dandanes »schiavino« imenujejo (glej besednjak Rigutini-Bulle, beseda scabino), kar je, prav kakor tudi francoski

échevin, izvedeno iz latinske oblike *scabinus*, ta pa je le ponaredba germanskega *Schöppe*, *Schöffe*. Pa Slovencem ne kaže ustvarjati potvorjenke iz romanske oblike; imela bi nekamo — nevšečen stranski pomen. Prav tako pa tudi ni priporočati, da bi se kar nemški izraz rabilo v slovenski obliki; izraz »šef« bi motil uho, ki je navajeno že na pojem istega izraza, povzetega iz francoščine.

Da se izognemo vsem tem neprilikam, bi kazalo, da se poprimemo izraza — večja, večnik! Resnica je, da pravno-zgodovinsko večja in »Schöffengericht« nista istovetna, marveč je bila večja der »Umstand des Taidings« (prim. A. Kaspret, O večah, Časopis za zgodovino in narodopisje, letnik 4., snopič 4.). In vendar med takimi kmetskimi sodnimi zbori in med modernim sodnim zborom, ki sestaja na pol iz sodnikov po poklicu, na pol iz lajikov, ni kaj velik razloček, da bi se smelo reči: prevod večja za »Schöffengericht« je etimologično nedopusten. Saj pomeni večnik onega, ki daje — svete, torej — blizu današnjega svetnika ali svetovalca. In prav zato se rabi ta izraz (viečnik) v Bosni in Hercegovini za sodnike lajike pri kazenskih sodiščih. Tam imajo sodišča, obstoječa iz 1 strokovnega sodnika pa dveh lajikov, za pregreške; sodne zборе, obstoječe — pri razpravah — iz 3 strokovnih sodnikov pa 2 lajikov, za hudodelstva in nekoje strože kaznive pregreške. Oficijalno še sicer imenujejo ti lajiki-sodniki nemški »Beisitzer«, ampak po svoji zadači so pristni pravcati »Schöffen«; tako jih tudi imenujejo uradni motivi k §-u 10 k. pr. reda za Bosno in Hercegovino od 31. januarja 1891. (Glej: Die Strafprozessordnung für Bosnien und die Herzegovina vom 31. Januar 1891, Hof- und Staatsdruckerei, Wien 1906, str. 17.)

Prav brez vsake podlage pa je prevod »sosodnik«. Ne glede na slaboglasje pri izgovarjanju »sosodnik«, »sosodniško sodišče«,¹⁾ je pa ta izraz tudi docela nepravilen, ker ni res, da je »Schöffe« le sosodnik; marveč on je v sodni dvorani in v posvetovalnici prav tako popoln sodnik, kakor njegov tovariš s sodnim izpitom.

Svetoval bi, da naj se rabi večja, večnik, nikakor pa ne — sosodnik.

¹⁾ To bi se pač lahko krajše reklo sosodišče.

Sploh bi bilo prav sedaj, ko se bližajo reforme različnih velevažnih zakonov, prilika, da se ustanovi primerna institucija za dobre prevode novih, doslej še ne udomačenih izrazov. (Navajam, kar na slepo, izraze: »Kerker«, »Gefängnis«; »sichernde Massnahmen«; »Bewährungsfrist«; »Entmündigung«; »gesperartes Postsparkassebüchel« i. t. d.). Mislim si to tako, da bi se odbor društva »Pravnika« v gotovih prepornih slučajih posvetoval o raznih kočljivih prevodih, predlagal po več prevodov za take izraze, na to pa dal svoje predloge potom okrožnice na glasovanje enketi kakih 30—40 članov, ki naj bi bili vseučiliški učitelji slavistike in uredniki državnega zakonika (ne samo slovenskega, ampak tudi drugih slovanskih delov), slovenski znanstveniki, pisatelji, časnikarji in še prav posebno praktični juristi. Uspeh glasovanja — če treba, v isti zadevi večkratnega — objavil bi se v društvenem glasilu, ki naj bi odtlej rabilo izraze dosledno v zmislu večine. Vsaka panoga pravne vede se razvija; pravna terminologija mora pazno iti za vsakim korakom razvitja. V debato pa treba poseči — kakor kaže naš slučaj »Schöffe« — že preje, predno postane načrt zakona — zakon; zato pa kaže čim preje vstvariti nov temelj terminologiji potom zedinjenja merodajnih činiteljev. Ako se udomači kak izraz v slovenski književnosti, onda najde tudi pot v državni zakonik.

Dr. M. Dolenc.

Pripis uredništva.

Jako smo hvaležni čislaneemu gospodu pisatelju, da je dal tako krepko povod k debati, ki ni potrebna le za pojem »Schöffe«, marveč v resnici tudi za celo vrsto drugih pojmov moderne jurisprudence, ki jih bo znabiti prav kmalu treba izražati v vsakdanji praksi. Tako je zares pravočasno skrbeti za primerne domače besede, da ne bodo kar naenkrat — predpisane dobre in slabe! Gotovo je treba v ta namen posvetovanja, razpravljanja, zedinjenja. Že na zadnji glavni skupščini, ko je bil govor o novi slovenski izdaji obč. drž. zakonika, se je vobče poudarjalo, da treba slovensko pravno terminologijo iznova pregledati in dopolniti. Tudi se je opozarjalo, da bo treba v ta namen majhne organizacije, enquete ali kaj jednacega. »Pravnikov« odbor bo gotovo skušal ukreniti kaj primernega. »Slov. Pravnik«

je seveda tudi na razpolago za razgovore o terminologiji, osobito, ko sedaj začne priobčevati načrt novega prevoda obč. drž. zakonika. Skratka: debata je otvorjena!

Da ostanemo koj pri sproženem predmetu naj priobčimo iz češkega »Právníka« št. 1. t. I., kako si Čehi iščejo prave besede za »Schöffe« i. dr. Tu čitamo:

Načrt justičnega ministrstva o premeni kaz. prav. reda uvaja novo vrsto razsojajočih kazenskih sodišč, ki jih časopisi, morda po poročilu c. kr. korespondenčnega urada, prevajajo v češki jezik brez izjeme z izrazom »soudy konšelské«. Proti temu nepravilnemu prevodu se je oglasil v »Nár. Listech« z dne 21. novembra 1909 št. 322. prof. dr. Čelakovský, predlagajoč v zmislu staročeške pravniške terminologije prevod »kmetí soudy«. Dr. P. naziva »šefní soudy« v »Lid. Novinah« istega dne št. 320. »soudy kmet'skými«, odnosno tuptam po prevodu dvornega svetnika prof. Storch »soudy přisežných«. Beseda »kmet« je zgodovinsko utemeljena, toda s tem pojmom, ki znači dandanes starca, starejšino, malokdo spaja predstavo sodnika. Izvir te besede je zagoneten in težko da slovanski (prim. ime »Kmet« v XIV. delu Ottovega »Naučnega Slovnika«, str. 421., sp. prof. Kadlec, in pa besednjak »Prove« dr. Hrm. Jirečka str. 118—122, in Vinc. Brandla »glosař« (komentar) k njegovi »Knize Rožemberské«, Právník iz l. 1869. str. 596—693 in »Češka Matica za Moravo« iz istega leta zv. I.). V jugoslovanskih narečjih pomenja beseda »kmet« v prvi vrsti poljedelca, ki je še v fevdalnem razmerju, a šele v drugi vrsti vaškega sodnika (prim. »Kmet'skou banku na výkup kmetů v anektovaných zemích« = poljedelsko banko za odkup poljedelcev v anektiranih deželah). Pa naj že vzamemo katero-koli besedo: »šef«, ki izvira iz »scabinus« izza dobe Karola Velikega, ali »porotce« (porotnik), vse pomenja »soudce přisežného« (iudex iuratus). Gre torej samo za to, da bi se ti naslovi ekonomično vzporedili nemški nomenklaturi »Schöffengerichte« in »Schwurgerichte«. Dvojna pot vodi k temu: da pridržimo že vkoreninjeni izraz porotnik in ga pustimo zopet za nemški izraz »Geschworener«, med tem ko »přisežného soudce« (zapriseženega sodnika) pridržimo za »šefa«, odnosno ako ta dva naslova obrnemo in »šefom« pravimo »porotci«, dočim nam »Geschworene« pomenjajo zaprisežene sodnike (ali v

nagovoru kratko »zapriseženci«). Ta predlagana kombinacija bi nas zbližala s Poljaki (przysęgly, sąd przysęglic) in z Rusl (prisjažni, sud prisjažnih), krila bi se z avtentičnim nemškim besedilom in odgovarjala bi angleškemu in francoskemu nazivanju »jury«. Začetnih težkoč se ni treba bati, zakaj pravniki po poklicu se brzo privadijo razlikovati z novimi termini obe vrsti sodišč z različno udeležbo lajškega življa, občinstvo pa se v praksi in po vzgajajočem vplivu časopisja naglo nauči razločevati oba pojma, posebno ker je bodočim porotam, odnosno kakor jih naš predlog imenuje, »zapriseženim sodiščem« odkazana mnogo ožja kompetenca (za hudodelstva 10letne ječe), nego današnjim. Karel Havliček Borovski, kakor je razvidno iz njegovih člankov, zbranih v »Političnih spisih«, ki jih je izdal dr. Tobolka pri Leichtru, vpotrebljuje oba izraza kot istovetna, zdaj tega zdaj onega, nekje celo drug poleg drugega (na str. 73., II. del: »V vseh važnejših stvareh mora odločevati porota, odnosno »soud přisežných«).

XXIII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

I. Dne 28. januarja zvečer se je vršila letošnja glavna skupščina društva »Pravnika« v mali dvorani »Narodnega doma.« Otvoril jo je ob $\frac{1}{2}$ 9. uri predsednik g. dr. Majaron in pozdravil v imenu odbora društvenike, ki jih je bilo 30 zbranih, kakor tudi zastopnika ljubljanskih dnevnikov »Slov. Naroda« ter »Laib. Zeitung.« V svojem nagovoru je poudarjal zlasti to-le:

Bilanca lanskega društvenega leta v nobenem oziru ni slaba. Največje dejstvo je bilo, da je društveno glasilo »Slov. Pravnik« dospelo do svojega jubileja, kar dokazuje, da se je društvu posrečila prva naloga, ki si jo je bilo postavilo ob svoji ustanovitvi, da namreč zagotovi obstanek slov. pravniškemu listu. Pomen petindvajsetletnice tega lista za slovensko pravnoznanstvo in zlasti za slovenski uradni jezik je bil razložen v jubilejski številki.

Na zadnji glavni skupščini se je izrekla želja, naj bi »Slov. Pravnik« postal polumesečnik, in izdal se je radi gmotnih sredstev tudi primeren